

Europa

Business Support Programme

Program Phare na podporu podnikania – SME - EXCELLENCE

Vzťah k rozhodovacím verejným orgánom a reklama

Confederazione Nazionale dell'Artigianato
e della Piccola e Media Impresa

Obsah

Úvod	3
1. Spoločenský acquis o zastupovaní záujmov	5
2. Rozhodovací proces na úrovni EU	10
3. Európsky sociálny dialóg a zastupovanie záujmov MSP	14
4. Zastupovanie záujmov v manažmente programov EU	16
5. Úloha národnej roviny v legislatívnom procese EU	18
6. Stratégia organizácie MSP pri implementácii zastupovania záujmov na úrovni EU	20
7. Postupy v lobovaní záujmových skupín: neformálne, formálne a organizované	23
8. Lobingové schémy	25
9. Dopad globalizačného procesu ekonomiky v rovine lobingovej aktivity	27
10. Zastupovanie záujmov na pozadí rozširovania Únie	29

Úvod

Zastupovanie záujmov je základnou funkciou ekonomických a sociálnych činiteľov v demokratickej spoločnosti. Prostredníctvom tejto činnosti sú európske organizácie MSP, federácia pokrývajúca ekonomické a sociálne činnosti, súkromné spoločnosti – v neustálej interakcii s verejnými orgánmi, aby takto vplývali na ich rozhodovanie, ktoré sa ich týka.

Európske inštitúcie sú otvorené príspevkom zo strany záujmových skupín a sú o tom presvedčené, že táto otvorenosť je pre rozvoj patričnej politiky podstatná. Tento dialóg sa ukázal ako veľmi cenný pre obe strany, t.j. pre európske inštitúcie ako aj pre externé subjekty.

Zastupovanie záujmov navyše vyžaduje vytváranie podmienok, ktoré pre túto funkciu zabezpečia dostatok priehľadnosti a kontinuity – v prospech všetkých zúčastnených.

Organizácie MSP skutočne vyvinuli stratégiu zastupovania na európskej úrovni a z tohto dôvodu, venovali pozornosť efektívnejšiemu vzťahu medzi jednotlivými štrukturálnymi rovinami organizácií (národná, územná a sektorová). Pokiaľ ide o politické aspekty, organizácie MSP zvýšili kvalitu politiky a vyvinuli spojenecké stratégie na posilnenie účinkov svojho lobovania.

Na druhej strane Európske inštitúcie, tieto vzťahy viacej sformalizovali a preto podporovali miesta a role zastupovania záujmov (rôzne výbory, pravidelné konzultácie(pohovory), zasadania) ako aj zavedenie pravidiel, ktoré by regulovali ich lobingovú aktivitu. Pokiaľ ide o politický aspekt, Európske inštitúcie vytvorili podmienky pre intenzívnejšie zapojenie organizácií MSP do legislatívneho procesu (informácie, konzultácie) a vyššiu mieru priehľadnosti (transparentnosti) politických rozhodnutí.

Navyše, výskum efektívnejšieho zastupovania záujmov predstavuje prioritu, lebo organizácie MSP mu prisudzujú veľkú dôležitosť – a to z toho jednoduchého dôvodu, že hájenie záujmov MSP sa neustále rozširuje v dôsledku významných zmien v Európe – a to v politickej ako aj inštitucionálnej oblasti.

Pre tieto zmeny je nesmierne dôležitým faktorom proces rozširovania – ktorý ovplyvňuje zastupovanie záujmov malých spoločností a firiem a to na európskej úrovni ako aj na úrovni kandidátskych krajín.

Táto tréningová pomôcka je preto zameraná na to, aby (na európskej úrovni) poskytla základné znalosti o „spoločenskom acquire“ ako aj o existujúcich podmienkach zastupovania záujmov MSP a remeselníckych podnikov; o procese zastupovania záujmov – ktorý má za následok zapojenie organizácie MSP na európskej úrovni; o hlavných postupoch (konaniach) a praktikách lobovania.

Tento text tiež obsahuje webovské adresy subjektov zapojených do rozhodovacieho procesu na európskej úrovni, európskych inštitúcií, európskych výborov, kde sú zastúpené organizácie MSP ako aj európskych organizácií MSP. Táto tréningová pomôcka nechce byť len obyčajnou prezentáciou podmienok a postupov Organizácie MSP v procese lobovania, ale chce tiež byť praktickým nástrojom výmeny skúseností so záujmovými skupinami pre manažment vzťahov s organizáciami ako s rozhodujúcimi inštitúciami na európskej úrovni.

1. Spoločenský acquis o zastupovaní záujmov

Čo nazývame „spoločenským acquisom“ (“**community acquis** “) v oblasti zastupovania MSP je vlastne tvorené nasledovnými položkami: **a) pravidlá; b) postupy(konania); c) nástroje** – ktoré podporujú európske inštitúcie, Komisia alebo Parlament a iné Európske inštitúcie na zlepšenie vzťahov s predstaviteľmi záujmových skupín ako aj na zefektívnenie a spriehľadnenie príspevku, ktorým tieto skupiny prispievajú k implementácii opatrení európskych inštitúcií.

Pokiaľ ide o **pravidlá**, tak Komisia od svojej prvej komunikácie so záujmovými skupinami 02/12/1992 rozlišuje podniky na: neziskové organizácie (európske a medzinárodné združenia/federácie) a ziskové organizácie (právni poradcovia, spoločnosti z oblasti public relations ako aj konzultanti). Touto komunikáciou sa Komisia zameriava na otvorený a štruktúrovaný dialóg medzi Komisiou a záujmovými skupinami a chce takto aj posunúť zastupovanie záujmov na formalizovanejšej rovine – aby bolo priehľadnejšie v prospech všetkých zúčastnených strán.

Stratégia, ktorú Komisia sleduje, sa orientuje na zachovanie otvoreného vzťahu so záujmovými skupinami a tak nepredpisuje žiadny akreditačný systém alebo kódex pre postup(konanie) – Komisia skôr zaručuje rovnaké zaobchádzanie so všetkými. Komisia sa preto rozhodla pre politiku samoregulácie – a to vyzvaním záujmových skupín, aby si tieto vytvorili vlastný kódex pre postupovanie(konanie) a síce na základe minimálnych kritérií, ako boli tieto stanovené v Prílohe II (Annex II) vydanéj Komisiou. Na podporu systému samoregulácie, Komisia vyzvala záujmové skupiny na dobrovoľné vypracovanie kódexu správania, ktorý by uspokojoval základné požiadavky navrhnuté Komisiou. Niekoľko organizácií konzultantov v oblasti verejných vecí prijali jediný kódex, z veľkej časti inšpirovaný týmito minimálnymi kritériami. Tento kódex správania nájdete na internete – na adrese:

http://www.europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgc/lobbies/approche/apercu_en.htm

Tento kódex správania sa vzťahuje na pracovníkov v oblasti verejných vecí, ktorí sa zaoberajú inštitúciami EU a všetci signatári tohto kódexu sú tiež zaviazaní sa ním riadiť. Oné dve organizácie, ktoré sú uvedené medzi signatármi Kódexu správania sú: SEAP (Society of European Affairs Practitioners – Spoločnosť odborníkov v oblasti verejných vecí) a PAP (Public affairs Practitioners - Odborníci v oblasti verejných vecí). Komisia tiež zostavila abecedne zoradený adresár záujmových skupín – kde sú tieto záujmové skupiny uvedené podľa jednotlivých sektorov (Poľnohospodárstvo, Priemysel, Služby a Verejný záujem).

V septembri 1999 (SEC 1999- 1481), vydala Komisia **Nový kódex správania** pre komisiu a jej oddelenia (<http://europa.eu.int/comm/dgs/enterprise/mission.htm>) - ktorý už obsahuje „vyhlásenie k úlohe(misii)“ “mission statement” – kde sa stanovuje zásadná politická línia pre patričné oblasti, ktorých výsledky sú potom komunikované podnikateľskou komunitou

Komisii. Kódex správania v tomto ohľade potvrdzuje, že generálne riaditeľstvá (GR) majú dôležitú politickú funkciu **kontaktného bodu pre podnikanie** ako aj pre iné zúčastnené osoby, ktoré mimo svojho príspevku k znalostiam GR poskytujú príležitosť pre vysvetlenie a publikovanie Politiky Spoločenstva“.

Pokiaľ ide o **konanie** na ktoré sa tu odkazuje – tieto sú (pokiaľ ide o legislatívne činnosti) bežné pre všetkých GR, a môžu sa líšiť v iných iniciatívach Komisie – ako napr. rôzne programy. (Tento aspekt najlepšie ilustruje bod 3, ktorý sa zaoberá Európskym legislatívnym procesom).

Pokiaľ ide o **nástroje** - formálne alebo neformálne, stále alebo provizórne orgány podporované Komisiou pri implementácii politiky ako aj sektorových činností (konzultačné výbory, špecializované skupiny, expertné výbory(skupiny) a pod.) sú u jednotlivých GR rôzne, podľa daného rozsahu kompetencií (dve prípadové štúdie ilustrujúce tieto nástroje budú prezentované v bodoch 6 a 7 tejto tréningovej pomôcky).

Politické záležitosti podporované Komisiou sú rozložené na nasledovné generálne riaditeľstvá:

Politické oblasti (rezorty):

Poľnohospodárstvo <http://europe.eu.int/comm/dg5/agriculture/index-eu.htm>

Hospodárska súťaž <http://europe.eu.int/comm/dg5/coompetition/index-eu.htm>

Ekonomika a financie

http://europe.eu.int/comm/dg5/economy_finance/index-eu.htm

Školstvo a kultúra http://europe.eu.int/comm/dg5/education_culture/index-eu.htm

Zamestnanosť a sociálne veci

http://europe.eu.int/comm/dg5/employment_social/index-eu.htm

Energetika a doprava

http://europe.eu.int/comm/dg5/energy_transport/index-eu.htm

Podniky <http://europe.eu.int/comm/dg5/enterprise/index-eu.htm>

Ekológia <http://europe.eu.int/comm/dg5/environment/index-eu.htm>

Ochrana zdravia a spotrebiteľov

http://europe.eu.int/comm/dg5/health_consumer/index-eu.htm

Informačná spoločnosť http://europe.eu.int/comm/dg5/information_society/index-eu.htm

Vnútorý trh http://europe.eu.int/comm/dg5/internal_market/index-eu.htm

Joint Research Centre (spoločné výskumné centrum) <http://www.grc.cec.eu.int/index.asp>

Domáce záležitosti + spravodlivosť

http://europe.eu.int/comm/dg5/justice_home/index-eu.htm

Regionálna politika http://europe.eu.int/comm/dg5/regional_policy/index-eu.htm

Výskum <http://europe.eu.int/comm/dg5/research/index-eu.htm>

Daňová a colná únia

http://europe.eu.int/comm/dg5/taxation_customs/index-eu.htm

Externé vzťahy

Vývoj <http://europe.eu.int/comm/dg5/development/index-eu.htm>

Rozširovanie <http://europe.eu.int/comm/dg5/enlargement/index-eu.htm>

Externé vzťahy

http://europe.eu.int/comm/dg5/external_relations/index-eu.htm

Obchod <http://europe.eu.int/comm/dg5/trade/index-eu.htm>

Tieto generálne riaditeľstvá, vypracovávajú návrhy pre novú legislatívu a program implementácie ročného programu Komisie a udržiavajú vzťahy so záujmovou skupinou (formálne ako aj neformálne vzťahy – a to vo fáze vypracovania ako aj samotnej implementácie opatrení).

Aspekty vzťahu generálnych riaditeľstiev so záujmovými skupinami budú ilustrované v časti tejto tréningovej pomôcky, ktorá sa venuje “Rozhodovaciemu procesu na úrovni EU” a “Zastupovaniu záujmov pri implementácii európskych programov”.

Parlament prijal stratégiu, ktorá sa od stratégie Komisie značne líši. V skutočnosti Európsky parlament zaviedol akreditačný systém a preto kodifikoval v článku 9 Predpisu (Regulation) a v Prílohe (Annex) IX (<http://www.europarl.eu.int>) **kódex správania**, ktorý upravuje vzťah záujmových skupín záujmových skupín s Parlamentom.

Kódex správania hovorí, že “Kvestor je zodpovedný za vydávanie **menovitých pasov** platných najviac jeden rok pre osoby, ktoré chcú vstupovať do zariadenia parlamentu častejšie, aby poskytovali informácie členom v rámci ich parlamentného mandátu a to v ich vlastnom záujme ako aj v záujme týchto tretích strán.

Naopak, tieto osoby:

- rešpektujú kódex správania publikovaných k Rokovacom poriadku (Rules of Procedure);
- podpíšu register, ktorí vedú kvestori.”

Príloha (Annex) IX špecifikuje, okrem iného, že zástupcovia parlamentných výborov musia “v kontakte s členmi Parlamentu, ich personálom alebo predstaviteľmi Parlamentu špecifikovať, ktorý záujem alebo záujmy zastupujú“ a že „v žiadnom prípade nie sú oprávnení sa zúčastňovať zasadaní Parlamentu alebo jeho orgánov – okrem tých, ktoré sú deklarované ako otvorené pre verejnosť“.

Práca Európskeho parlamentu je rozložená na niekoľko Výborov – podľa nižšie uvedeného zoznamu:

Parlamentné výbory

Zahraničné veci, ľudské práva, verejná bezpečnosť a obranná politika

www.europe.eu.int/commettees/afet_home.htm

Rozpočet www.europe.eu.int/commettees/budg_home.htm

Občianske práva a slobody www.europe.eu.int/commettees/libe_home.htm
Ekonomické a monetárne záležitosti www.europe.eu.int/commettees/econ_home.htm
Právne záležitosti a vnútorný trh
www.europe.eu.int/commettees/juri_home.htm
Priemysel, zahraničný obchod, výskum a energetika
www.europe.eu.int/commettees/itre_home.htm
Zamestnanosť a sociálne záležitosti www.europe.eu.int/commettees/empl_home.htm
Životné prostredie, zdravotná politika a politika ochrany spotrebiteľa
www.europe.eu.int/commettees/envi_home.htm
Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka www.europe.eu.int/commettees/agri_home.htm
Rybárstvo www.europe.eu.int/commettees/pech_home.htm
Regionálna politika, doprava a turistika
www.europe.eu.int/commettees/rett_home.htm
Kultúra, mládež, školstvo, médiá a šport
www.europe.eu.int/commettees/cult_home.htm
Rozvoj a spolupráca www.europe.eu.int/commettees/deve_home.htm
Ústavné záležitosti www.europe.eu.int/commettees/afco_home.htm
Práva žien a rovnosť (pracovných) príležitostí
www.europe.eu.int/commettees/femm_home.htm
Petície www.europe.eu.int/commettees/peti_home.htm

Tieto Výbory udržiavajú vzťah so záujmovými skupinami počas legislatívneho procesu na základe pravidiel Kódexu správania článku 9 a Prílohy (Annex) IX predpisu (Regulation). Zástupcovia záujmových skupín, registrovaných u Parlamente EU, môžu svoje záujmy hájiť na úrovni parlamentu a to troma hlavnými spôsobmi:
Prezentovaním problému príslušnému výboru a účasťou na stretnutiach Výborov (ak tú tieto otvorené pre verejnosť); návštevou verejných rokovaní, kde zástupcovia profesionálnych organizácií môžu alebo záujmových skupín sú pozívaní, aby prezentovali svoje stanoviská – a to ústnou alebo písomnou formou; podporou neformálnych kontaktov s členmi Európskych parlamentov (MEP)

Tieto tri spôsoby sa samozrejme vzájomne nevyklučujú, treba ich vzájomne pospájať ako aj skoordinať s inými iniciatívami, do ktorých sú zapojené rôzne inštitúcie (Komisia, Národné zastúpenia v Bruseli, a pod.), ktoré intervenujú v rozhodovacom procese. Bližšie sa touto problematikou budeme zaoberať v rámci bodu 10.

Politické medziskupiny (Intergroups) Európskeho parlamentu

Okrem inštitucionálnych nástrojov podporovaných tiež Európskym parlamentom, treba tiež spomenúť aktivity politických síl v EP, zameraných na koordináciu vzťahu so zástupcami MSP. Preto sú tiež v EP aktívne rôzne formálne a neformálne medziskupiny (Intergroups) – ktoré sa tiež zaoberajú rôznymi problematikami. Sem patrí tiež neformálna medziskupina (Intergroup) pre MSP ako aj remeselnícke firmy. Táto medziskupina opakovane podporovala

stretnutia v EP – s predstaviteľmi Európskej organizácie MSP, za účelom výmeny názorov na priority v problematike MSP ako aj remeselníckych firiem. Tieto stretnutia sú veľmi užitočné na to, aby členovia takejto medziskupiny (predstavujúci rôzne politické sily) si boli vedomí priorít ako aj pozícií vyjadrených v týchto záležitostiach zo strany predstaviteľov MSP. Tieto medziskupiny fungujú nezávisle a táto skutočnosť im umožňuje plánovanie stretnutí tak, že sa skombinujú potreby viacerých záujmových skupín – čím sa zabezpečí účinnejšie lobovanie.

2. Rozhodovací proces na úrovni EU

Prezentácia modelov a postupov zastupovania záujmov na európskej úrovni musí tiež zohľadniť rozhodovací proces na európskej úrovni.

V skutočnosti znalosť procesu formulácie legislatívy a programov EU je podmienkou efektívneho zastupovania záujmov. Súčasne je treba aj veľmi presne vedieť, ktorí činitelia zodpovedajú za ktoré rozhodnutia, ktoré príležitosti zastupovania záujmov sú k dispozícii ako aj to, v ktorých rovinách rozhodovacieho procesu by sa malo intervenovať(zasahovať).

Legislatívny proces EU prijal niekoľko postupov podľa rôznych foriem právnych aktov:¹ pre naše účely budeme analyzovať len tie postupy, ktoré sa uplatňujú v nasledovných konkrétnych prípadoch: A) Záväzná opatrenia (Predpisy, smernice); B) Nezáväzná opatrenia (rozhodnutia, vyhlásenia a akčné programy).

Hlavné analytické postupy pre účely iniciatív pri zastupovaní záujmov sú tieto:

- a) Konzultačné konanie;
- b) Kooperačné konanie;
- c) Spolurozhodovacie konanie;
- d) Schvaľovacie konanie;
- e) Zjednodušený postup;
- f) Postup zavádzania (implementácie) opatrení.

Konzultačné konanie sa vzťahuje na také dôležité akty, ak sú predpisy a smernice (Regulation, Directives). V rámci týchto postupov Komisia predkladá návrh predpisu Rade (Council) a táto Rada potom dospeje k rozhodnutiu. No pred prijatím každého rozhodnutia (v závislosti od oblasti, ktorej sa to týka) je treba zrealizovať množstvo stupňov, do ktorých sú zapojené iné Európske inštitúcie - ako: Parlament, Hospodársky a sociálny výbor (Economic and Social Committee (ECOSOC)) www.ces.eu.int, ako aj Regionálny výbor (Committee of the Regions, www.cor.eu.int .)

Fázy konzultačného postupu sú nasledovné:

a) Formulačná fáza – počas ktorej sa návrh pripravuje na Riaditeľstve komisie (Commission Direction) zaoberajúcej sa konkrétnou oblasťou. Na tomto stupni Komisia záležitosť konzultuje s národnými expertmi v rámci ad-hoc postupu alebo v osobitne zvolaných Výboroch, v ktorých aj normálne sedia zástupcovia organizácií MSP a remesiel (zoznam týchto Výborov so zástupcami UEAPME nájdete na webovej stránke www.ueapme.com).
Na tomto stupni dochádza ku konfrontácii rôznych činiteľov (členských štátov, záujmových skupín) – aby sa takto pripravil legislatívny návrh v danej záležitosti a aby sa v konečnom dôsledku dospelo k dohode. Potom sa návrh (draft) načrtnutý Komisiou prezentuje celej Komisii ako celku, aby sa potom na základe jednoduchej väčšiny hlasov schválil.

¹ Klaus-Dieter Borchardt: “the ABC of Community law” European Commission, Luxembourg, Office pre Official Publication of the European Communities, 2000, Strana 72

b) Konzultačná fáza - je tá fáza, v ktorej Rada (Council) formálne konzultuje Európsky parlament (vo forme povinnej konzultácie alebo dobrovoľnej konzultácie), ktorý danou záležitosťou potom poverí patričný kompetentný výbor. Výsledok tohto Výboru – sa potom prerokuje v rámci plenárneho zasadania Parlamentu.

Názor Parlamentu nie je pre Radu záväzný – no napriek tomu sa vyznačuje značnou politickou dôležitosťou. V niektorých prípadoch je Rada povinná konzultovať, spolu s Európskym parlamentom tiež ECOSOC a ako aj Regionálny výbor (Committee of the Regions). Zasláním návrhu na Radu (Council) sa konzultačné konanie končí. Podobne ako u Parlamentu, názor ECOSOC ako aj Regionálneho výboru (Committee of the Regions) nie je pre Radu (Council) záväzný.

c) Fáza uzákonenia - počas ktorej Komisia ešte raz predkladá Rade (Council) návrh, eventuálne upravený podľa výsledkov konzultačnej fázy. V Rade návrh prediskutuje Výbor parlamentných zástupcov Členských štátov (COREPER) ktorý prostredníctvom rôznych špecializovaných pracovných skupín pripraví záverečný návrh, ktorý je potom následne prezentovaný ako “Vec, Položka” – ak už je pripravený na schválenie(prijatie) v rámci agendy ďalšieho stretnutia(zasadania) Rady – kde už je potom prijímaný bez ďalšej debaty.

d) Publikácia - Finálny text, podpísaný prezidentom Rady (Council), je potom publikovaný vo všetkých 11 oficiálnych jazykoch v Oficiálnom vestníku (Official Journal).

Kooperačné konanie z veľkej časti absolvuje tie isté fázy, ak aj konzultačné konanie. Rozdiel je tu v tom, že toto konanie zavádza do legislatívneho procesu akési „druhé čítanie“ (*second reading*) v Parlamente ako aj Rade.

Prvé čítanie: Komisia návrh zaslala v rovnakom čase Rade a Parlamentu ako aj iným Výborom, aby bolo týmto umožnené zaslať Rade svoj názor ešte pred prijatím rozhodnutia zo strany Rady. V tejto fáze možno tiež konzultovať ECOSOC a Regionálny výbor (Committee of the Regions). Na základe názoru Rada prijíma „Spoločné stanovisko“ (“common position”) na základe kvalifikovanej väčšiny.

Druhé čítanie: Parlament Spoločné stanovisko (“common position”) Rady. Ak Parlament prijme spoločné stanovisko – tak ho rada môže prijať(schváliť). Ak ho Parlament odmietne, tak môže Rada schváliť(prijať) Spoločné stanovisko jednohlasne. Ak Parlament navrhne dodatky a Komisia ich prijme, tak môže Rada rozhodnúť kvalifikovanou väčšinou; ak ich Komisia ich komisia neprijme, tak ich prijatie Radou vyžaduje jednohlasné schválenie. V každom prípade môže Rada vždy uplatniť veto a odmietnuť dodatky Parlamentu a Komisie a problematickú legislatívu zablokovať.

Spolurozhodovacie konanie

Toto konanie, ktoré sa stáva najdôležitejším konaním v legislatívnom procese – sa považuje za pokročilejší(dokonalejší) proces, ako Kooperačné konanie, lebo zavádza zmierovací proces ako aj tretie čítanie – na schválenie návrhu. Amsterdamská dohoda (Treaty of Amsterdam) stavia toto konanie na rovnakú úroveň ako Radu a Parlament. V skutočnosti však prostredníctvom tohto konania Rada (Council) nemôže prijať „Spoločné stanovisko“ ak Zmierovacie konanie (“conciliation procedure”) prebehne bezvýsledne. Preto je tiež dôležité

dosiahnuť dohodu medzi Radou a Parlamentom. Toto konanie zahŕňa veľký počet problematik – napr.: implementácia jedného trhu, profesný tréning, výskum, sociálna politika, regionálne fondy, ochrana životného prostredia, ochrana spotrebiteľa, sloboda zakladania podnikov a pod.

Prvé čítanie: Komisia pošle návrh Rade, Parlamentu, ECOSOC a Regionálnemu výboru (Committee of the Regions). Parlament a konzultované Výbory ho prečítajú a svoje stanovisko Rade nepošlú.

Ak Parlament neurobí žiadne dodatky(doplňky) alebo ak Rada prijme dodatky(doplňky) navrhnuté Parlamentom – tak možno návrh prijať na tomto stupni konania.

Druhé čítanie: Rada prijme kvalifikovanou väčšinou „Spoločné stanovisko“ na základe názoru Parlamentu a konzultovaných výborov. Toto spoločné stanovisko za zasiela Parlamentu na druhé čítanie.

V tomto štádiu má teraz Parlament tri možnosti – a to v priebehu troch mesiacov:

- 1) schváliť spoločné stanoviská alebo v priebehu troch mesiacov neodpovedať;
- 2) s absolútnou väčšinou spoločné stanovisko odmietnuť. V tomto prípade sa proces zastavuje a Rada sa nemôže dovolávať Zmierovacieho výboru (Conciliation Committee);
- 3) navrhnuť dodatky (doplňky) - v tomto prípade môže Rada (Council) schváliť návrh vrátane všetkých zmien navrhnutých Parlamentom alebo ak Rada odmietne niektoré z dodatkov(doplňkov) alebo sa nedosiahne jednohlasnosť, tak prezidenti Rady (Council) a Parlamentov založia do 6tich týždňov Zmierovací výbor (“*Conciliation Committee*”) zložený z 15 z Rady ako aj Parlamentu – aby takto spoločne dospeli k dohode.

Tretie čítanie: počas tejto fázy majú Rada a Parlament 6 týždňov na to, aby prijali (rada kvalifikovanou väčšinou a Parlament absolútnou väčšinou odovzdaných hlasov) návrh Zmierenia. Ak Zmierovací výbor nebude schopný dospieť k dohode a k prezentovaniu návrhu, tak sa legislatívny proces považuje za skončený.

Schvaľovacie konanie

Pri tomto konaní možno právny nástroj prijať (schváliť) len po predchádzajúcom schválení Európskeho parlamentu. Rola Parlamentu sa v tomto konaní obmedzuje len na prijatie alebo odmietnutie predloženého právneho nástroja. Parlament nemôže u aktov navrhovať žiadne dodatky(doplňky). Takéto ustanovenia predkladané Parlamentu vo forme tohto konania – sú napr.:

Schvaľovanie nových členských štátov, uzatváranie dohôd s nečlenskými štátmi, vymenovanie Prezidenta Komisie a členov Komisie.

Zjednodušený postup

Zjednodušený postup sa uplatňuje tam, kde nie je nutné inicializovať legislatívny proces. Preto sa tento postup používa v prípade prijímania *nepovinných nástrojov*, ako sú napr.

odporúčania, konzultácie, názory vydávané Komisiou alebo Radou. Tento postup intenzívne využíva Komisia pri prijímaní opatrení pokiaľ ide o ekonomické resp. priemyselné záležitosti.

Postup zavádzania (implementácie) opatrení

Prostredníctvom tohto postupu Komisia implementuje rozhodnutia Rady. Komisia môže realizovať opatrenia vzťahujúce sa na rozhodnutia prijaté Radou – podľa jedného z nasledovných postupov Výboru:

- a) *Konanie poradného výboru (Advisory Committee procedure)* - tu Komisia prezentuje Poradnému výboru (**ktorý pozostáva zo zástupcov členských štátov**) draft(návrh) opatrení, ktoré treba zahájiť, a Výbor poskytne svoj názor v časovej lehote, ako ju ustanoví Výbor. Tento postup sa uplatnil pri zavádzaní jednotného trhu (Single market).
- b) *Konanie riadiaceho výboru (Management Committee procedure)* - tu Komisia konzultuje Výbor pred prijatím svojich opatrení. Ak bol akt prijatý prostredníctvom Spolurozhodovacieho konania, Komisia musí zapojiť Parlament do realizácie(implementácie) návrhu. Ak Parlament vydal proti opatreniu rozhodnutie, tak Komisia musí pre Výbor navrhnúť nový návrh a pokračovať v postupe (konaní). Tento postup sa používa na implementáciu spoločných politík alebo programov – ktoré majú relevantný vplyv na rozpočtové záležitosti.
- c) *Konanie legislatívneho výboru (Legislation Committee procedure)* - tu Komisia prezentuje na schválenie základné nariadenia: sú to napríklad opatrenia na ochranu zdravia a bezpečnostné opatrenia atď. Rozdiel medzi týmto postupom(konaním) a Konaním riadiaceho výboru (Management Committee procedure) je v tom, že ak Legislatívny výbor (Legislative Committee) návrh zamietne, Komisia ho musí predložiť na rozhodnutie Rade a upovedomiť o tom Parlament. Rada musí na základe návrhu Komisie rozhodnúť do troch mesiacov kvalifikovanou väčšinou (zohľadňujúc pritom stanovisko Parlamentu).

Znalosť legislatívneho procesu na európskej úrovni je pre zastupovanie záujmov nesmierne dôležité, lebo podľa konania(postupu) pre dané opatrenia treba potom zvoliť tú správnu stratégiu lobovania.

Ako sme videli, každý postup zapája inštitucionálnych činiteľov v inej úlohe a rozhodovacia závažnosť je počas rozhodovacieho procesu tak isto iná. Preto je to tiež dôležité, aby zástupcovia záujmových skupín definovali akčný plán, spojeneckú a komunikačnú stratégiu – podľa rôznych fáz procesu.

3. Európsky sociálny dialóg a zastupovanie záujmov MSP

Európsky sociálny dialóg predstavuje dôležitú oblasť iniciatívy pre zastupovanie záujmov MSP a remeselníckych podnikov. UEAPME zrealizovala na právnej ako aj politickej báze silnú iniciatívu, aby bola zabezpečená účasť MSP a remeselníckych podnikov na Európskom medziprofesnom sociálnom dialógu (European Interprofessional Social Dialogue). Tento vplyv je priam exemplárnym príkladom úspešného lobovania.

Štruktúra fungovania Sociálneho dialógu bola prvý krát regulovaná Sociálnym protokolom Maastrichtskej dohody (Social protocol of the Maastricht Treaty) a teraz článkom 137, 138 a 139 Amsterdamskej dohody (Amsterdam Treaty). Európske organizácie zúčastňujúce sa Sociálneho dialógu sú len tie organizácie, ktoré sú uvedené v zozname Prílohy (Annex) III Rozhodnutia Komisie (COM (96) 448 zo dňa 18.09.1996. Tento sociálny dialóg je štruktúrovaný na dve oblasti:

Oblasť dialógu a vyjednávania a oblasť harmonizácie.

V prvej oblasti sa deje:

- a) Európsky medziprofesný sociálny dialóg (European Interprofessional Social Dialogue), kde sa ako zástupcovia zúčastňujú aj súkromné spoločnosti, európske organizácie UNICE-UEAPME, ako zástupca verejných spoločností európska organizácia CEEP; a ETUC – ako zastúpenie pracovníkov;
- b) Sektorový sociálny dialóg (Sectoral Social Dialogue) – kde sa zúčastňujú sektorové organizácie uvedené v zozname.

V druhej oblasti pracuje Stály výbor pre zamestnanosť (“Standing Committee on Employment”) v ktorom sedí UNICE-UEAPME a vybrané národné sektorové organizácie, ako zástupcovia pre súkromné spoločnosti: CEEP, a zástupcovia pracovníkov: ETUC ako aj vybraný počet národných združení.

Európsky sociálny dialóg sa vyvíja podľa dvoch postupov: *1 Konzultácia; 2 Vyjednanie.*

Konzultačný postup má dve fázy:

- 1. fáza, Komisia pošle návrh sociálnym partnerom s prehľadom komisie k realizácii špecifických záležitostí sociálnej agendy. Sociálni partneri majú 6 týždňov na to, aby konzultovali svojich členov a odpovedali;
- 2. fáza, Komisia po preskúmaní stanoviska sociálnych partnerov zašle týmto nový návrh na rozhodnutie. V tejto fáze majú sociálni partneri dve možnosti na výber: a) súhlasiť s návrhom Komisie, a v tomto prípade Komisia návrh implementuje; b) zahájiť spoločné opatrenie (odporúčanie, alebo iný typ spojenej iniciatívy alebo jednanie). V prípade, že sa sociálni partneri rozhodnú pre zahájenie spoločného opatrenia a pre komunikáciu s Komisiou, Komisia pozastaví svoje iniciatívy na obdobie 9tich mesiacov, aby bolo takto umožnené sociálnymi partnerom zrealizovať spoločné opatrenie alebo jednanie.

Dohoda dosiahnutá so sociálnymi partnermi je potom prezentovaná Komisii, ktorá skontroluje zastúpenie partnerov predtým, ako ju zašle Rade a Európskemu Parlamentu. Parlament dohodu nemôže nijako upravovať a Rada túto môže len prijať alebo zamietnuť.

Uvádžeme dohody, ktoré boli doteraz dosiahnuté so sociálnymi partnermi:

1. rok 1996: Dohoda o rodičovskej dovolenke: Smernica Rady (Council Directive) 96/34/CE z 3. júna 1996, OJ L145/4 z 15.06.1996;
2. rok 1998: Dohoda práci na čiastočný úväzok: Smernica Rady (Council Directive) 97/8/CE z 15. decembra 1997 JO L 14/9 z 20.01.1998;
3. rok 1999: Dohoda o pracovných zmluvách na dobu určitú: Smernica Rady (Council Directive) 1999/70/CE z 28. júna 1999, OJ 178/43 z 10.07.1999

Schválené smernice musia členské štáty implementovať do dvoch rokov a to formou legislatívneho konania alebo dohodou národných sociálnych partnerov.

Ako dobre vidno, sociálny dialóg predstavuje pri zastupovaní záujmov dôležitú oblasť sociálnej politiky a ekonomickej politiky. Význam tejto úlohy len narastá vplyvom tzv. procesov z Luxemburgu z 20.-21. novembra 1997, Cardiffu 15.-16. júna 1998 a Kolína 3.-4. júna 1999 ako aj vplyvom Lisabonskej Rady z 20.-21. júna 2000 – kde bola zavedená prax otvorenej spolupráce (“open co-ordination”).

Sociálni partneri sa zúčastňujú stretnutí s hlavami štátov a vlád, na pozvanie Prezidentúry EU (2x ročne), stretnutí s Radou ekonomických a finančných ministrov EU (EU Council of Ministers of Economy a Finance); stretnutí s Ministrami EU pre sociálne veci (EU Social Affairs Ministers) a v rámci sociálneho dialógu tiež s Pracovnými skupinami Výboru pre sociálny dialóg pre a) Makroekonomiku; b) Zamestnanosť; c) Tréning. (Pozri Ueapme Memorandum na webovskej stránke Ueapme).

4. Zastupovanie záujmov v manažmente programov EU

Fáza riadenia (manažmentu) európskych programov predstavuje široký súbor podmienok, kde môže konať záujmová skupina – aby boli programy implementované efektívne.

V tomto odseku uvádzame riadiace konanie “5. Programu pre výskum a vývoj”.

- Prípadová štúdia vzťahujúca sa na 5. Program pre výskum a vývoj²

Prvé návrhy k programu boli spravené interne, príslušným riaditeľstvom Komisie. Kontakt komisie s vedeckým svetom prostredníctvom jej zapojenia do predchádzajúcich implementácií programov – umožňuje lepšie vnímanie záležitostí – o ktorých sa vie, že sú pre vedeckú obec zaujímavé. Vo formálnejšej rovine Komisia zostavuje správy pre Radu, ktoré predstavujú diskusné dokumenty. Táto správa predstavuje verejnú záležitosť a je určená na to, aby bola kriticky hodnotená verejnosťou – aby bola takto daná možnosť pripomienkovania. V tejto fáze, Komisia tieto konzultácie inštitucionalizuje a to cez formálne výbory a neformálne konzultácie. Do prípravy a implementácie rámcového programu (Framework Programme) je takto zapojených aspoň 6 rôznych subjektov na európskej a národnej úrovni. Ide o tri rôzne druhy.

Na európskej úrovni

Najprv sú to Programové výbory (Programme Committees). Každý špecifický program spadajúci pod Rámcový program (Framework Programme) má svoj Programový výbor (Programme Committee) a v každom takomto výbore sedia zástupcovia členských štátov ako aj štátov s programom asociovaných. V tomto prípade sú to tiež kandidátske krajiny.

Toto predstavuje spôsob, kde zastupovanie záujmov prerastie priamo do implementácie Rámcového programu (Framework Programme).

Druhý prípad je Vedecký a technický výskumný výbor (CREST - Scientific and Technical Research Committee). V tomto prípade ide o poradný orgán, kde sú zastúpené členské štáty – ale nie krajiny kandidátske, ktoré pomáhajú tak Rade ako aj Komisii pri ich úlohe formulovania politiky výskumu a technologického rozvoja. Tento výbor sa skladá z osôb zodpovedných za politiku výskumu a technologického rozvoja z členských štátov a zástupcov Komisie – a zohráva dôležitú úlohu pre všetky Rámcové programy (Framework Programmes). Tieto subjekty sú práve tie subjekty, prostredníctvom ktorých členské štáty vstupujú do interakcie s programom.

Za tretie: Expertná poradná skupina EAG - Expert Advisory Group). Tento subjekt sa skladá z odborníkov – poradcov. Jeden na každý kľúčový úkon/činnosť. Expertná poradná skupina definuje smernice pre prácu programu, technické ako aj ekonomické ciele a komentuje výsledky projektov – aby bolo možné z nich vyviesť závery pre pracovnú orientáciu budúcich programov. Toto sa týka pracovnej roviny a kandidátske krajiny boli pozvané nominovať zástupcov – ktorí tiež boli menovaní. Toto umožňuje kandidátskym krajinám priamu interakciu s programom – a to na expertnej úrovni.

² Pozri postupy tréningového semináru organizovaného SBRA a Eurochambre v Bruseli 14.-16. decembra 2000

Za štvrté: Európske výskumné fórum (EAR- European Research Forum). EAR je novým konzultačným orgánom s maximálne 60timi osobami a zahrňuje predsedov externých poradných skupín. Skladá sa z dvoch komôr: Priemyselnej komory (Industrial chamber) a Akademickej komory (Academic chamber). Takto majú záujmové skupiny priamu možnosť intervenovať na manažmente programu.

Členovia Európskeho výskumného fóra (European Research Forum) neboli ešte ustanovení. Skupina bola založená, ale neboli vymenovaní žiadni jej členovia. Keď Komisia nabudúce vymenuje členov – tak nevymenuje všetkých 60 členov z členských štátov, ale istí počet bude vybraní aj z kandidátskych štátov.

Za piate: Európske organizácie reprezentujúce na vysokej úrovni MSP a remeselnícke podniky vrátane UEAPME, a odvetvové organizácie ako EARTO – európsky orgán organizácií pre výskum zmlúv alebo CEFIC pre chémiu a Rektorská konferencia (Rector's Conference) a iné skupiny zapojených organizácií. Konzultovanie týchto organizácií sa realizuje formálne, periodicky ako aj neformálne počas prípravnej fázy programu a počas Kooperatívneho konania. Komisia tiež oslovuje tieto organizácie, aby boli tieto stimulované na podporovanie partnerstva s organizáciami kandidátskych krajín a aby bolo možné zapájanie vedcov z kandidátskych krajín do návrhov ako aj ich účasť na akciách programov (inverzné lobovanie).

Na národnej úrovni

Za prvé: Systémy národných kontaktných bodov (NCP - National Contact Point) – ktoré sú súčasťou siete Systémov národných kontaktných bodov. Zostavenie NCO je v podstate v národnej zodpovednosti a tiež kandidátske krajiny boli pozvané, aby zostavili vlastné NCP. Komisia sa zaviazala pracovať na týchto/s týmito Kontaktnými bodmi svojím vlastným špecifickým spôsobom. Boli odsúhlasené všeobecné smernice k vzájomnej interakcii pri poskytovaní informácií ako aj k podpore prostredníctvom sieťového prepojenia. Toto sieťové prepojenie predstavuje dôležitú funkciu na získanie pridanej hodnoty - aby sa dopomohlo ľuďom do správnych konzorcií(združení), pre tie správne projekty.

Za druhé: styčné kancelárie. Tieto spadajú tiež do národnej zodpovednosti. Komisia sa zaviazala s týmito spolupracovať (poskytovať informácie a pomoc atď.) rovnako, ako s kýmkoľvek, kto vykazuje záujem o výskumno-vývojové programy a kto chce pomôcť vedcom svojej krajiny. Tieto kancelárie predstavujú pre vedcov ďalší kanál pre stály styk s Komisiou.

Toto sú tie kanály, ktoré bolo treba spomenúť – kde na úrovni Komisie alebo národnej správy môžu organizácie MSP ovplyvniť rozhodovací proces a takto zastupovať záujmy malého podnikania a remeselníctva. Nebola spomenutá iniciatíva namierená na Európsky parlament a iné konzultačné subjekty – ako je napr. ECOSOC a Regionálny výbor (Committee of the Regions), ktoré tak isto intervenujú v procese schvaľovania programu.

Aj v realizačnej (implementačnej) fáze sa veľmi jasne vyjadrujú záujmy – a to zo strany Programového výboru (Programme Committees) ako aj zo strany expertných poradenských skupín (Expert Advisory Groups).

5. Úloha národnej roviny v legislatívnom procese EU

Európsky legislatívny proces je proces, ktorý (ako ukazujú analýzy jeho rôznych postupov) zohráva dôležitú rolu v iniciatívach členských štátov. V tejto role pôsobí v hlavnej fáze rozhodovacieho procesu:

- a) vzostupná fáza
- b) zostupná fáza

Koordinácia lobingových aktivít medzi európskou a národnou rovinou je nesmierne dôležitá pre efektívne zastupovanie záujmov. Tento aspekt je odteraz aktuálny ja pre organizácie kandidátskych krajín. Vzostupná fáza predstavuje stále dôležitejšiu fázu pre lobingovú aktivitu záujmových skupín krajín EU - najmä po skúsenostiach s tvorbou legislatívy k zavádzaniu jednotného európskeho trhu a realizáciu Cardiffského, Luxemburského procesu ako aj (po Lisabonskej Rade) procesu „otvorenej spolupráce“ v monetárnej, ekonomickej a sociálnej oblasti.

V tomto ohľade zástupcovia záujmových skupín požadovali národné inštitúcie, (tak tomu bolo v prípade Talianska): Na účinnejšie vyjadrenie svojich záujmov je potrebné:

1) Na národnej úrovni ustanoviť stabilné a priehľadné podmienky pre vyjadrovanie svojich záujmov – teda akúsi “Koordinačný sedenie pre legislatívny proces”, na ktorom by sa zúčastňovali predstavitelia národných inštitúcií a zástupcovia ekonomických a sociálnych činiteľov - za koordinácie zodpovednej osoby Oddelenia pre európsku politiku (Department of European policy). Malo by to dva účely:

- a) Vopred získať informácie a dokumentáciu pokiaľ ide o dokumentáciu rôznych stretnutí Rady;
- b) V tejto fáze procesu preskúmať spoločné stanovisko - aké vládne medzi činiteľmi, ktoré sa zúčastňujú tohto „sedenia“;

2) Koordinovať lobingovú iniciatívu na národnej úrovni – s fázami predpokladanými na európskej úrovni. Malo by to dva účely:

- a) Možnosť priebežného sledovania legislatívneho procesu;
- b) Možnosť konfrontácie stanovísk (medzi členmi jednotlivých členských štátov EU) a koordinácia logingových iniciatív na úrovni rôznych členských štátov a prispievanie k dosahovaniu dohody na úrovni rôznych európskych inštitúcií, Parlamentu, ECOSOC, Regionálneho výboru a Rady.

Na zvýšenie talianskeho príspevku v tejto vzostupnej fáze legislatívneho procesu, zvolalo talianske Oddelenie pre európsku politiku (Department of European policy) spolu s Ministerstvom zahraničných vecí národné zasadanie - Comitato Nazionale Economia e Lavoro (CNEL www.cnel.it) - na ktorom (na základe legislatívneho programu, ktorý Komisia vydáva začiatkom každého roku) sa koordinujú :

- a) stanoviská prítomných zástupcov záujmových skupín – pokiaľ ide o záležitosti legislatívneho programu.
- b) iniciatívy zástupcov rôznych ministerstiev - ktoré je treba prekomunikovať inštitúciám spoločenstva.

Zostupná fáza legislatívneho procesu zahrňuje záujmové skupiny v momente transpozície európskych pravidiel do národnej legislatívy.

Toto je fáza, kde sú aktivity záujmových skupín ešte stále dôležité. V skutočnosti sa transponovanie legislatívy deje prostredníctvom rôznych rozhodnutí (legislatívne, administratívne, regulačné) a vplýva tiež na už existujúcu legislatívu – čo zase môže mať vplyv na ekonomické a sociálne podmienky.

Preto je tiež treba v tejto fáze vyjadriť zastupovanie záujmov na národnej ako aj regionálnej úrovni.

Táto fáza je veľmi dôležitá pre záujmové skupiny kandidátskych krajín. V skutočnosti prenos spoločenského acquis v týchto krajinách – posunul záujmové skupiny do popredia. Skúsenosti záujmových skupín s lobovaním krajín EU ukazujú konkrétne praktiky, ktoré je treba zvážiť, aby sa takto zabezpečila transpozícia spoločenského acquisu tak, aby zohľadňovala zastupovanie záujmov malých a remeselníckych podnikov. Bod 11 tohto tréningového dokumentu analyzuje práve tento aspekt.

6. Stratégia organizácie MSP pri implementácii zastupovania záujmov na úrovni EU

Dopad európskeho integračného procesu a rozvoja európskych politík na záujmové skupiny a tak aj združení pre malé podnikanie vyvolal niekoľko jasných tendencií – pokiaľ ide o správanie sa takýchto združení – aby v tejto novej situácii mohli zohrávať dôležitejšiu úlohu.³

Európske organizácie MSP a remeselníckych podnikov:

- a) posilnili svoju internú štruktúru, zlepšili svoju spôsobilosť ako aj manažment;
- b) posilnili svoje členstvo – a to v dvoch smeroch: najprv dokončením a rozšírením svojho zastúpenia vo všetkých európskych krajinách ako aj v krajinách Strednej a Východnej Európy; a za druhé: zjednotením zastupovania organizácií aktívnych v krajinách EU v tej iste európskej organizácii.
- c) znížili počet európskych organizácií z 11 na 6, (pozri Tab. 1) – podporením ich interného zlučovacieho procesu, (EUROPME sa zlúčila s UEAPME v roku 1999) ako aj v dôsledku selekčného procesu.
- d) posilnili svoju úlohu v európskom sociálnom dialógu.

Výsledkom tohto koncom 90tych rokov zavŕšeného procesu je nárast zastupovania záujmov organizácii, zastupujúcich malé podnikanie. Potvrďuje to množstvo vydaných dokumentov, pokiaľ ide o európske záležitosti v súvislosti s MSP a remeslami, účasť v Európskom výbore (European Committee) (pozri Prílohu), účasť na všetkých stretnutiach týkajúcich makroekonomických a sociálnych politík ako aj zamestnanosti.

Tabuľka 1- Zoznam európskych organizácií zastupujúcich MSP

1. CCACC Comité de coordinations des Associations de Cooperative de la CEE
2. CEDI Confédération Européenne des Indipendants
3. EUROCHAMBRES Union Européenne des Chambres de Commerce
4. EUROCOMMERCE Commerce Européen
5. UEAPME, Union Europeene de l'Artisanat et des PME
6. UNICE, Union Européen de l-Industrie et des Employeurs d'Europe.

Hlavnou tendenciou národných organizácií drobného podnikania v procese europeizácie – **je zvýšenie medzinárodného zastúpenia**. Je možné skonštatovať, že združenie MSP a Obchodná komora v polovine 80tych rokov posilnila svoj vzťah k nadnárodným orgánom, a to dvoma rôznymi spôsobmi:

³ Bližšie informácie: Lanzalaco-Gualmini „Global order and local collective action“ v Greenwood-Jacek „Organized business and new global order“ Londýn, Macmillan, 2000

- a) otvorením svojich vlastných zastupiteľských kancelárií v Bruseli alebo nepriamo cez iné trvalo sídliace organizácie - na rozšírenie svojich lobovacích aktivít ako aj na poskytnutie nových služieb svojim členom (najmä pokiaľ ide o poskytovanie informácií);
- c) zjednotením svojho zastúpenia v tom istom európskom orgáne – aby sa takto dosiahlo posilnenie tejto organizácie;
- d) zvýšením svojej účasti na živote európskej organizácie
- e) Podporou alebo pripojením sa k sektorovým európskym organizáciám – na otvorenie nových oblastí zastúpenia pre MSP a remeslá (v rámci vyššieho rozhodovacieho procesu).

Tento nárast horizontálneho ako aj sektorového zastúpenia je tendencia, ktorá je pre všetky zastupujúceho profesionálne organizácie členských štátov EU celkom bežná. Adresár European Public Affairs Directory z roku 2001⁴ registruje 1.297 európskych obchodných a profesných združení, ktoré na európskej úrovni zastupujú rôzne obchodné, priemyselné alebo profesné sektory - a 708 záujmových skupín s organizáciami, zastupujúcimi široké spektrum záujmov, ako je ekológia, vzdelanie, zdravotníctvo, bezpečnosť spotrebiteľa a pod.

V Európe bolo toto správanie združení MSP (zvyšovanie lobovacej aktivity na medzinárodnej úrovni – osobitne na úrovni európskej) a zvyšovanie ponuky služieb posilnené rozvojom politickej aktivity európskych inštitúcií v oblasti drobného podnikania; rozvojom európskej regionálnej politiky v 90tych rokoch ako aj implementáciou európskych programov, ktoré vyžadujú nadnárodné partnerstvo národných, regionálnych a miestnych združení MSP.

V dôsledku tohto procesu europeizácie profesných a obchodných organizácií možno zaznamenať zmenu úlohy a funkcií lobovania – medzi národnými a teritoriálnymi orgánmi.

V dôsledku narastajúceho významu regiónov na inštitucionálnej úrovni – regionálne orgány konali tiež, aby:

- a) získali priame zastúpenie na európskej úrovni;
- b) zvýšili potrebu medzinárodného zastúpenia smerom k národným orgánom organizácií, ako je zakladanie nových orgánov v národných organizáciách – kde by sa miestne štruktúry mohli zúčastniť na rozhodovacom procese na európskej úrovni.

V tomto kontexte bolo lobovanie miestnych štruktúr ovplyvnené novou stratégiou národného združenia ako aj procesom internacionalizácie. Aspekt tohto vplyvu je badateľný v nasledovnom správaní:

⁴ Landmark Elevent edition, www.contacteu.com

- a) miestne štruktúry malých podnikateľských združení v mnohých prípadoch otvorili tiež vlastné kancelárie v Bruseli,
- b) alebo spolu sídla s už zavedenými ekonomickými orgánmi,
- c) nakupujú medzinárodné služby (informácie, pomoc pri účasti na rôznych medzinárodných programoch, atď.) od národných združení MSP.

Možno konštatovať, že v období medzi polovinou 80tych rokov do roku 1990 – miestne malé podnikateľské združenia vyhľadávali podporu miestnych úradov, aby podporovali ich lobovanie na medzinárodnej úrovni a založili im medzinárodné kontakty. Takýmto prípadom je združenie pre malé podnikanie Bergamo, ktorému sa dostávalo podpory zo strany Ministerstva priemyslu a tak si mohlo toto združenie otvoriť v roku 1988 zastúpenie v Bruseli.

Proces globalizácie takto „zatlačí“ nielen na národné združenia pre malé podnikanie ale aj na ich lokálnych kolegov – aby implementovali zastupiteľské stratégie svojho európskeho a medzinárodného zastúpenia, aby takto podnikom mohli ponúknuť európske služby; aby preskúmali svoje medzinárodné alebo nadregionálne partnerstvá. V mnohých prípadoch sa to deje s podporou združení na národnej úrovni a v iných prípadoch sa to deje priamo. Súčasne s tým miestne združenia malého podnikania „tlačia“ na zmeny v realizácii lobingových aktivít na miestnej úrovni.

7. Postupy v lobovaní záujmových skupín: neformálne, formálne a organizované

Analyzovaním podmienok a skúseností s lobovaním, možno vyčleniť tri obvyklé postupy, podľa ktorých sa realizuje lobovanie zástupcov malých podnikov a remeselníckych podnikov.

Prvý z nich môžeme nazvať “**neformálnym postupom**” druhý “**organizovaným postupom**”; a tretí “**zladeným postupom**”. Neformálny postup je ten, podľa ktorého sa lobovanie realizuje priebežne – podľa špecifických potrieb. Tento postup sa realizuje prevažne na individuálnom základe jedným združením, na základe vzťahu vytvoreného medzi zástupcami MSP a zástupcami dotknutých inštitúcií a politickými silami. Neformálny postup tiež charakterizuje charakter záležitostí, ktoré sú v centre lobingovej aktivity. Tieto záležitosti sa zväčša vzťahujú na špecifické potreby dotknutých skupín alebo špecifickej stratégie organizácie pokiaľ ide o Európsku politiku

Neformálny lobovací postup vyžaduje predovšetkým nasledovné úkony:

- a) vybudovanie širokého spektra vzťahov združenia s inštitucionálnymi orgánmi – a to prostredníctvom stratégie podpory organizácie v tom, aby získala znalosti v práci s agendou inštitúcií a na zabezpečenie výmeny informácií;
- b) usporadúvanie pravidelných kontaktov zodpovedných združení so zástupcami inštitúcií a politických síl, aby tieto zostali vzhľadom na stanovisko združenia aktuálne;
- c) prezentovanie sa inštitúciám, politickým silám a iným organizáciám – uvedených v dokumente vydanom združením k prioritným otázkam MSP;
- d) prezentovanie svojho postoja ku kľúčovým médiám.

Neformálny postup vo všeobecnosti vyžaduje pozitívny vzťah medzi politickým zástupcom a zástupcami MSP, ktorý sa zakladá na uznávaní obvyklej úlohy, ktorú malé podniky zohrávajú v ekonomike (mnohé krajiny EU majú vlastného ministra pre malé podnikanie).

Preto stretnutia s inštitúciami a politickými silami sú pravidelné – a nemusia sa zákonite viazať na riešenie nejakého problému. Tieto podmienky umožňujú politickému zástupcovi alebo zástupcovi vlády, aby si boli vedomí očakávaní zo strany MSP. MSP a MP (členovia parlamentu) sa tiež neformálne stretávajú – v niektorých prípadoch sa pravidelne organizujú spoločné raňajky (tieto slúžia výmene informácií alebo názorov, alebo predkladanie návrhov – pričom podmienky sú na lobovanie veľmi dobré).

Organizovaná prax je postup, kde je lobovanie založené na výboroch a konzultačných aktivitách inštitúcií. Tieto výbory podporujú inštitúcie, v mnohých prípadoch na žiadosť Organizácie MSP, aby sprevádzali svoju iniciatívu v oblasti drobného podnikania konzultačnou činnosťou organizácie MSP.

Záležitosti organizovaného lobovania sa vzťahujú na horizontálne a sektorové záležitosti, v ktorých sú aktívne dané záujmové skupiny (ako je legislatíva a predpisy). Prax výborov sa na európskej, národnej a regionálnej úrovni vo všetkých regiónoch krajín EU vyznačuje vysokým rozptylom. Vo výboroch sa lobovanie robí prostredníctvom rád, pracovných

dokumentov, ktoré prispievajú do rozhodovacieho procesu inštitúcií. Týmto organizovaným postupom má organizácia MSP zaručené informácie o politikách v rôznych oblastiach záujmu MSP. Lobingová aktivita využíva na dosiahnutie svojich cieľov konzultačné a poradenské postupy.

V organizovanej praxi možno na lobovanie využiť konvergenciu záujmov iných organizácií, ktoré výbor v danej záležitosti navštevujú. Do tohto modelu môžeme zahrnúť tiež praktiky známe zo zasadaní (hearings), ktoré inštitúcie usporadúvajú pri príležitosti prípravy rozhodnutia v dôležitých a všeobecných záležitostiach. Zladený postup je prax založená na *tripartitnom vzťahu* medzi inštitúciami, podnikateľmi a odbormi. Špecifické ciele tejto praxe sa vzťahujú na makroekonomické záležitosti, záležitosti sociálneho dialógu, všeobecné národné záležitosti a proces regionálneho rozvoja.

Táto prax sa implementuje v mnohých krajinách EU, medzi nimi Taliansko – ktoré čelilo situácii hospodárskeho rastu a problémom s nezamestnanosťou. Podľa tejto praxe Vláda a Sociálni partneri vyjednali dohody v ekonomickej a sociálnej oblasti, ktoré ich poverujú realizáciou patričných kompetencií. V Taliansku bola podpísaná prvá dohoda podľa praxe z roku 1993.

Na európskej úrovni sa sociálny dialóg realizuje do značnej miery práve v znamení tejto praxe – ale vyznačuje sa tiež istými špecifikami (Komisia sociálny dialóg len podporuje ale sama pri tom nie je jeho súčasťou), čo je dané Sociálnym protokolom (Social protocol), prílohou k Maastrichtskej dohode. V tomto rámci sa Sociálni partneri môžu rozhodnúť či začnú alebo nezačnú rokovania v týchto záležitostiach navrhnutých Komisiou alebo sa môžu rozhodnúť pre iniciatívu pri rokovaní o sociálnej agende Komisie.

Na regionálnej úrovni sa táto prax uplatňuje v krajinách, kde regióny zohrávajú úlohu pri plánovaní regionálneho rozvoja a kde sa zapájajú všetky regióny do implementácie európskej regionálnej politiky. V tomto prípade miestna samospráva stanovuje podmienky, ktoré by umožnili zástupcom MSP stretnúť sa diskutovať so zástupcami regionálnych vlád (samosprávy), so zástupcami odborov... za účelom podpory regionálneho rozvoja, definovania rámca tohto rozvoja a rozhodnutia obsahu politiky MSP či role sociálnych partnerov pri implementácii týchto opatrení.

Táto prax bola zavedená začiatkom 90tych rokov a bola na jednej strane ovplyvnená výskumom neustáleho zefektívňovania európskych regionálnych politik a na druhej strane suplovaním intervencie zo strany centrálnej vlády do rozvoja menej rozvinutých oblastí. Tento postup by mal byť účinnejší pokiaľ ide o zhodnocovanie vnútorných zdrojov pre miestny rozvoj.

8. Lobingové schémy

Tak, ako aj v legislatívnom procese – tiež v lobingovej aktivite rozlišujeme “vzostupný proces” a “zostupný proces”. Oba procesy sa realizujú podľa “neformálnej praxe” a “organizovanej praxe”, ako už boli spomenuté vyššie v texte. Zladená prax má tu tú správnu dynamiku – lebo iniciatívu v tomto prípade preberá vláda.

Vzostupný proces, kde zástupcovia malých podnikov preberajú iniciatívu smerom k vládnym orgánom alebo politickým zástupcom, aby navrhli nové opatrenia v prospech MSP alebo upravili už existujúce podmienky. Tento proces je založený na aktívnej úlohe združení MSP v lobingovej aktivite.

Zostupný proces je proces, kde inštitúcie na rôznych úrovniach konzultujú združenia MSP, aby verifikovali ich postoj vo veci novej politiky alebo nových programov pre MSP, alebo aby zozbierali ich potreby resp. návrhy ku konkrétnym problematikám. Tento proces charakterizuje rolu združení MSP ako reaktívnu úlohu v lobovacej aktivite. Ale tiež v reaktívnej úlohe je dôležité vyvíjať iniciatívu a konštruktívnu podporu návrhom iných skupín. Tieto dva procesy nie sú vzájomne oddelené, ale pracujú paralelne alebo interaktívne v lobovacej aktivite (no v oboch procesoch sú fázy, ktoré výsledky lobingových aktivít ovplyvňujú rôzne). Tieto fázy možno schematicky klasifikovať nasledovne: a) prípravné fázy lobovania; b) obhajovanie návrhu, c) implementácia výsledkov d) verifikačná fáza.

Prípravná fáza – táto sa vzťahuje na zozbieranie všetkých prvkov, ktoré umožňujú organizácii MSP prezentovať svoj návrh inštitúciám.

Táto príprava musí byť veľmi presná lebo návrh musí nielen preukázať potrebu MSP ale tiež prezentovať všetky dôvody, ktoré by opodstatňovali rozhodnutie orgánov. Dôležité je, aby bol daný návrh dobre zdokumentovaný a prezentovaný takým spôsobom, aby lobingová iniciatíva mala potrebnú priehľadnosť. V tejto fáze sa tiež rozhoduje o stratégii na získanie politickej podpory návrhu. Komisia je spravidla vyslovene zavalená rôznymi návrhmi – a vzhľadom na tento tlak sa skutočne oplatí stanoviská formulovať jasne.

Obhajoba návrhu – je lobingová fáza, počas ktorej sa skúma možná podpora návrhu zo strany iných organizácií alebo miestnych činiteľov. Tu je dôležité spojiť sa s ostatnými, čo majú v tomto ohľade čo najpodobnejšie záujmy. Čím viacej takýchto združení prehovorí súčasne, tým viacej ich bude počuť. Táto fáza lobovania je životne dôležitá, lebo to je tá fáza, v ktorej je treba dospieť k zhode pokiaľ ide o návrh a v ktorej treba tiež implementovať stratégiu, aby sa takto dosiahla politická podpora presadenia návrhu predloženého združeniami MSP príslušným orgánom.

Implementačná fáza – je fáza, v ktorej rozhodnutia prijaté inštitucionálnymi orgánmi (ako výsledok lobovacej aktivity) treba riadne implementovať. No tomu nie je vždy tak. Obdobie

implementácie rozhodnutia je stále obdobie, v ktorom môže byť aktívna opozícia voči danému rozhodnutiu. Táto situácia si vyžaduje pokračujúcu lobingovú iniciatívu.

Nutná je tiež verifikačná fáza – na spoločné analyzovanie (so všetkými zúčastnenými činiteľmi) možného využitia výsledkov lobovania v iných záležitostiach týkajúcich sa MSP a konsolidovania vzťahu pre budúce iniciatívy.

Úloha Organizácie MSP v lobovacej aktivite je silnejšia, ak organizácie prezentujú nasledovné aspekty:

- a) váhu zastúpenia Organizácie MSP a jej štruktúry;
- b) schopnosť vzťahu s obdobnými štruktúrami;
- c) schopnosť spojenia obhajoby záujmu so všeobecným záujmom spoločnosti a ekonomiky;
- d) schopnosť aktivizácie kategórie daných zastupovaných záujmov;
- e) vzťah s médiami.

Zastúpenie organizácie MSP je vo všeobecnosti potvrdené účasťou zástupcov MSP v inštitucionálnych orgánoch zaoberajúcich sa sociálnymi záležitosťami. Zastúpenie organizácie MSP môže tiež benefitovať z členstva národnej organizácie v organizáciách na európskej úrovni a z členstva regionálnych organizácií v národnej organizácii.

Ďalším dôležitým aspektom v lobovacej aktivite je vzťah s podobnými štruktúrami – (iné organizácie MSP a pod.), ktoré umožňujú vytvorenie širokej fronty v lobovacej aktivite. Táto schopnosť je založená na autonómii organizácie MSP od politických zástupcov ako aj na pravom a nefalšovanom charaktere zastúpenia MSP.

Záležitosti MSP sú pre spoločnosť v stredobode záujmu. Tento záujem sa ďalej posilňuje poukazovaním na **vzťah medzi predmetom lobovania a všeobecným záujmom**. Toto široké zastúpenie tiež bude mať pozitívny vplyv na rozhodovanie inštitúcií.

Vzťah s médiami - je faktor, ktorý predpokladá stále väčšiu mieru dôležitosti komunikácie v spoločnosti. Informačná kampaň v médiách k záležitosti, obhajovanej zo strany organizácie MSP predstavuje očividný a dôležitý aspekt lobovacej stratégie.

Vzťah medzi sociálnymi partnermi je nesmierne dôležitý bod pre úspech miestneho rozvoja. Konvergencia účastníkov pri cieľoch miestneho rozvoja vyžaduje systém vzťahov medzi partnermi, ktorý by bol založený na dôvere a spolupráci a nie na vzájomnom konflikte. Záležitosti zahrnuté v procese miestneho rozvoja sú tiež súčasťou procesov, ktoré vyžadujú dôveru, spoluprácu ako aj zdieľanie tých istých cieľov medzi účastníkmi procesu.

9. Dopad globalizačného procesu ekonomiky v rovine lobingovej aktivity

V predchádzajúcich odsekoch sme videli, že proces globalizácie vyvíjal tlak na prehodnotenie orientácie medzi centrálnymi a lokálnymi štruktúrami v rámci tej toho istého združenia, aby sa takto zvýšila úloha ich v lobovacej aktivite, aby sa takto zlepšila podpora zo strany národných štruktúr pri riešení globalizačných potrieb a na získanie vyššej autonómie pri účasti na miestnych vývojových programoch.

Táto analýza a debata prinútili organizáciu ako CNA v Taliansku (www.cna.it) ku zmene svojich stanov na základe efektívnejšie federatívneho systematického prístupu, kde možno lepšie špecifikovať úlohu rôznych úrovní organizácie a posilniť takto jej globálnu iniciatívu.

O tejto zmene sa rozhodlo na základe organizačnej schémy, ktorá **“prisudzuje miestnym štruktúram najvyššiu mieru prospešnosti pre pridružené podniky – v prospech maximálneho účinku zastúpenia”**. V tejto schéme majú národné organizácie najvyššie zastúpenie a minimálny stupeň účinnosti v oblasti poskytovaných služieb”⁵

Táto analýza a debata o výzvach organizovaného zastupovania záujmov presahuje úroveň jedného združenia, ako aj vzťah medzi združeniami MSP a inými zastupujúcimi orgánmi pri realizácii lobingových aktivít (verejné orgány, obchodná komora).

Pokiaľ ide o vzťah medzi združeniami pre malé podnikanie, obchodnou komorou a inými inštitucionálnymi orgánmi, zaoberajúcimi podnikovými záležitosťami pri podpore zastupovania záujmov – tak CNA navrhuje: **“zamerat’ sa viac na integráciu ako na rozdiely”, medzi všetkými subjektmi.**

CNA navrhla sieťovú stratégiu *medzi združením pre malé podnikanie a inými subjektmi, aby sa takto zaktivizoval užitočný proces výmeny a vzájomnej prospešnosti, odbornosti, služieb, lobovania... medzi centrálnymi a miestnymi štruktúrami”*⁶

Tieto prvky ukazujú, že tu existuje politické vedomie združenia malých podnikov vyhnúť sa „rozkladným procesom medzi združeniami ako aj v rámci nich“ – na ktoré poukazuje výskum, ako reakcia združenia malých podnikov na proces globalizácie.

Toto povedomie potvrdzuje nutnosť posilnenia úlohy združenia malých podnikov a remesiel v zladenom konaní (ako ho podporujú vlády v manažmente ekonomiky), s cieľom dosiahnutia konsenzu sociálnych partnerov.

⁵ Bližšie podrobnosti nájdete v dokumentoch z jednania na konferencii CNA-Unioncamere, CNA-Documenta 3/2000 s. 14.

⁶ Dokumenty z rokovania konferencie CNA-Unioncamere, CNA-Documenta, 3/2000, s.14.

Nová úloha regiónov a miestnych území v procese globalizácie, ktorá sa orientuje na zhodnotenie miestnych zdrojov a schopností pri získavaní nových trhov a podporu ekonomiky daného regiónu – len zdôrazňujú dôležitosť lobovania na miestnej úrovni.

Lobovanie na miestnej úrovni takto možno charakterizovať ako prednú líniu – tam kde dochádza k rozhodovaniu o miestnom vývoji. Je to úroveň (línia), ktorá by mala brániť výber pri rokovaniach na regionálnej úrovni, čo znamená, že miestne združenie musí zapojiť združenia regionálnej úrovne do lobovacieho procesu u regionálnych orgánov.

10. Zastupovanie záujmov na pozadí rozširovania Únie

Proces rozširovania EU na 12 krajín Strednej, Východnej Európy a Pobaltia vyplýva tiež na zastupovanie záujmov MSP a to a) na úrovni Organizácie MSP týchto krajín a b) na úrovni Európskej organizácie.

Na úrovni kandidátskych krajín sa dopad rozširovania EU bude týkať predovšetkým týchto hlavných oblastí:

1. Vzťah medzi verejnými a súkromnými inštitúciami, ktoré sa zaoberajú záležitosťami malých podnikov a organizáciami pre malé podnikanie – pokiaľ ide o vytvorenie podmienok na účasť v procese implementácie Dohody o pristúpení (Accession agreement): (miesta, formy a nástroje pre zastupovanie záujmov)
2. Vzťah k európskej, národnej a miestnej organizácii MSP a ku kontaktným miestam podporovaných Komisiou v kandidátskych krajinách, pre účasť podnikov a príslušných organizácií na európskych programoch, ktoré sú aj pre tieto krajiny otvorené; (odbornosť, partnerstvo).
3. Vzťah Organizácie MSP a jej členov a príslušných inštitúcií v danej krajine – ktoré sa majú zaoberať zastupovaním a ponukou a ponuky služieb pre prípravu malých podnikov v týchto krajinách na *acquis* “community *acquis*”. (informácie, pomoc)
4. Vzťah medzi všetkými aktívnymi predstaviteľmi MSP v patričných krajinách a predstaviteľov MSP všetkých kandidátskych krajín - pokiaľ ide o spoločné problémy; (komunikácia, siete)
5. Vzťah k Európskej organizácii, Európskym inštitúciám a národnému zastúpeniu v Bruseli – na posilnenie europeizačných iniciatív (komunikácia, účasť na stretnutiach)

Na európskej úrovni

Na tejto úrovni proces rozširovania vplýva na zastupovanie záujmov – pokiaľ ide o:

1. organizovanie zastupovania združení týchto krajín v európskych organizáciách MSP a remesiel (členstvo) – aby sa takto podporilo zastupovanie ich záujmov;
2. iniciatívu európskych organizácií MSP voči združeniu kandidátskych krajín – ktorej účelom je podpora europeizácie ako aj voči jej asociovaným členom (pozri projekty UEAPME: MSP Excellence a SMECA) (technická podpora, partnerstvo).

Čo tento vplyv ešte posilňuje, je čas tohto pristúpenia a existujúce podmienky v kandidátskych krajinách – pokiaľ ide o vyššie uvedené body.

Preto treba považovať efektívne zastupovanie záujmov za jednu z hlavných priorít všetkých zástupcov MSP a remesiel kandidátskych krajín, lebo to predstavuje základnú podmienku preto, aby členstvo v EU a s tým spojené zmeny boli pre malé podniky benefitom.

Vydal Slovenský živnostenský zväz s podporou Európskej komisie v rámci projektu Business Support Programme, ktorého hlavným nositeľom je UEAPME (Európska únia remesla a MSP) so sídlom v Bruseli